

TÁRSULATI ÜGYEK.

A magyarhoni földtani társulat közgyűlése.

1879. január hó 29-én.

1. Elnök a jelenvoltakat üdvözölvén, mindenekelőtt a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére Zsigmondy Béla és Schafarzik Ferencz társ. tagokat fölkérni indítványozza. Indítványát a közgyűlés elfogadván,

2. Elnök felolvassa jelentését a magyarhoni földtani társulatról az 1878. évben.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn társulati életünk folyamában ismét megjött az időpont, melyen egyfelé a múltba tekintve a lefolyt év eseményeiről és az elért eredményekről magunknak számot kell adni, másfelé pedig a jövő felé pillantva az előttünk fekvő esztendő működésének alapjait kell vetnünk, úgy hiszem, hogy mai összejevetelünk ama célját csak úgy érhetjük el, ha mindenek fölött a társulat feladatát szem előtt tartva, ennek különböző oldalait egyleti álláspontunkról megvizsgáljuk és ezen az alapon bíráljuk meg a lefolyt időszakban elért eredményeket.

A mint alapszabályaink mondják, a magyarhoni földtani társulat célja „a geologia művelése hazánkban“, mi alatt egyrészt ezen tudomány gyarapítása, előbbrevitele, másrészt a földtani ismeretek terjesztése értendő. A mi az elsőt illeti, jól tudjuk, hogy bármely tudomány művelése azaz önálló kutatások által való fejlesztése, magában véve mindig csak egyeseknek lehet feladata. A szaktudósok azonban a társulat tagjai és tudományos működésükkel szemben a társulat azon buzdító és támogató tevékenységet fejt ki, melyre őt az egyes erők összesítéséből származó szellemi és anyagi nyomatéka képesíti. Tisztelt tagtársaim ismerik az eszközöket és intézményeket, melyek fölött társulatunk ez irányban rendelkezik és mindjárt alkalmuk is lesz a titkár jelentéséből megtudni, hogy ezen eszközök miképen s mily eredmény-

nyel lettek a mult évben alkalmazva. Feladatunk ezen oldala egyszer-
mind követeli tőlünk, hogy mindazon eseményeket és mozzanatokot,
melyek a geológiának hazánkban való művelésére befolyást gyakorolnak,
figyelemmel kísérvük; és ezért nem tehetem, hogy ama fontosságra ne
utaljak, melylyel oly nagy mennyiségű föld- és ásványtani anyagnak
összeállítása, minőre a mult nyáron tartott párisi közkiállítás alkalmat
nyújtott, tudományunkra is birt. E helyt örömmel jelentem, hogy
azon tevékenység, melyet társulatunk a m. k. földművelés-, ipar- s keres-
kedelemügyi ministerium felszólítása folytán a kiállított magyarországi
ásványtani-bányászati gyűjtemény létrehozatala körül gyakorolt s mely-
nek sikeres végrehajtásaért első sorban az e célra alakult bizottság
tagjainak, Zsigmondy Vilmos, Belházy János és Gesell Sándor
uraknak tartozunk köszönettel, — az aranyérem odaítélésében találta
elismerését. Hogy a m. kir. földtani intézet által kiállított térkép-
s kiadvány-gyűjtemények a nagy díjjal lettek kitüntetve, minden-
esetre hazánk tudományának dicsérete és a külföld előtt tekintélyének
emelésére válik. Tudományunkra nézve az 1878-iki közkiállítás még
azért is vált különösen fontossá, hogy az első nemzetközi föld-
tani congressus tartására adott alkalmat és nagy köszönettel tar-
tozunk hazánk két jeles szaktudósának, dr. Szabó tanár urnak és
Hantken Miksa igazgató urnak, kik a congressusban való részvételük
által hazai geológiánkat és így társulatunkat is ez alkalommal képvil-
selték és a congressuson nyert megbízás foganatosítása iránt tett lépé-
sek által hazánk tudományos erőit is belevonták ezen fontos mozgalom
körébe.

Mindezekből tisztelt tagtársaim, azt következtethetjük, hogy a
geologia művelése hazánkban ma már azon fokot érte el, melyen a cul-
turnemzetek özműködésében e téren sikeres segédkezet nyújthat.

Ha ennek érzete körünket méltó örömmel és büszkeséggel tölti el,
új erővel és buzgósággal haladhatunk a magasztos cél felé.

Azonban társulatunk feladatának van még egy másik oldala,
melyet szintén nem szabad szem elől eltéveszteni. Mert habár minden
tudományos működésnek egyenes célja maga a tudomány, az ismeret-
összeg gyarapítása és a felismerés szélesbitése s megszilárdítása, más-
részt lehetetlen a tudomány eredményeinek gyakorlati alkalmazása
iránt közömbösen viselkedni; mert jogosan hangoztatja a mai nemzedék,
hogy a jelenkor nagy anyagi vívmányai ényegesesen a természettudo-
mányok felvirágozásán alapulnak. A természettudomány valamenyi ága
között a földtani az, mely a gyakorlati élettel a legtöbb ponton

érintkeznek : mert hiszen egész életünk a föld kérgéhez van kötve és ebben gyökereznek az emberi nem létezésének alapfeltételei. A társulat tiszt. tagjai előtt fölöslegesnek tartom mindezen érintkezési pontok részletezésébe bocsátkozni. Mindnyájan tudjuk, hogy a bányászat, tudományunk eme bölcsője, ma már nem lehet el a geologia utmutatásai nélkül; hogy az általajnak ismerete korunkban már az okszerű gazdasáznak is egyik alapfeltétele; hogy a mérnöki vállalatok nagy része nem nélkülözheti a földszerkezet ismeretét; hogy végre a legfontosabb iparágak egész sora nagy előnnyel használja fel a földtani adatokat. A nyereség azonban kölcsönös; mert ha mindezen termelési módok a geologia tanaiból hasznot nyernek, úgy viszont számtalan esetben a tudomány is épen az ipari munkálatoknak köszöni kutatásainak érdekes tárgyait, feltárásoknak, adatoknak és tanulmányanyagnak nagy mennyiségét.

Példaképen legyen szabad hazai bányászatunk egyik nagy vállalatára, a nem régen szerencsésen befejezett II. József-altárnára és egyuttal azon érdekes és fontos földtani fejtegetésekre utalni, melyeket tiszt. alelnökünk ama nagyszerű föltárássra alapított és társulatunk mult esztendei szaküléssein előadott. Második példa gyanánt tekinthetjük a városi artézi kútfúrást, mely amint földtani alapra fektetett vállalat volt, viszont a hazai geológiát egy fontos föltárással és gazdag tanulmányanyaggal gazdagította meg.

A tudomány és a gyakorlat között ily szoros kapcsolatot szemlélvén, feladatunk másik oldala tűnik föl előttünk, melyre már társulatunk egész szervezete és intézményeinek nagy része utal. Nem a tudománynak egyszerű népszerűsítéséről van itt szó — mert arra, amit ezen kifejezés alatt rendszeren értünk, a társulat keretén kívül is elég alkalom nyílik; — hanem inkább azt a közvetítő szerepet értem, mely által a társulat az elmélet képviselőit a gyakorlat embereivel — mindkettőknek hasznára — összeköttetésbe hozza. Oly széles alapra fektetett egyelet, minő a földtani társulat, nem állhat csupán a tudomány szolgálatában fáradozó szakemberekből, hanem tárva áll kapuja mindenki előtt, ki a földtan iránt, bármi oknál fogva érdeklődik. A nyilvános szakülések, a vándorgyűlések, a társulati kiadványok — mindmeganyi eszközök ezen kapcsolat szorosabb fűzésére. Az iparos, a bányász, mindenki, a kit foglalkozása vagy hajlama a földtani viszonyok tekintetbe vételére utal, a társulat kebelében találja az illetékes forrásokat, honnan fölvilágosítást és tanácsot merithet; vagy viszont, ha foglalkozása közben a tudomány számára értékes adatok birtokába ke-

rül, ismét a társulat közvetítése által juttathatja azokat a hivatott kezekbe.

A társulat által ebben az irányban gyakorolt befolyást nyomozni sokkal nehezebb, mint a tudomány emelése körül szerzett érdekeit kimutatni. Egészen véve kénytelenek vagyunk ugyan bevallani, hogy a földtan iránt azt a fogékonyságot, gyakorlati hasznáról azt az ismeretet és eredményeinek oly mérvű igénybevételét, mely a nyugoti culturállamokban már hosszabb idő óta meghonosodott, országunkban még nem tapasztaljuk. De midőn látjuk, majd hogy egyes tárgyak vagy gyűjtemények tanulmányozás végett beküldetnek, mint a mult esztendőben is történt, majd hogy az ország egyik megyéje területének földtani átkutatásáért folyamodik, majd hogy egyes bányavidékek ércfekhelyeinek tudományos megvizsgálását sürgetik, — ezekből és számos egyéb jelekből bátran azt következtethetjük, hogy a földtan jelentőségének felfogása nemzetünkben is terjed már és ezt tekintve, legalább abbéli reményünket fejezhetjük ki, hogy társulatunk mindinkább megfelelően feladata ezen részének is, a nemzet közművelődésének tényezői között fontos szerepre van hivatva.

És itt el nem mulaszthatom, hogy ama nagylelkű támogatásra ne emlékeztessenek, mely által egyfelől a földmivelés-, ipar- s kereskedelemügyi m. kir. ministerium, másfelől a magy. tudományos Akademia társulatunknak ama kétirányú törekvését elősegítik. Az utóbbi a lefolyt évben, azonfelül hogy gyűléseink tartására, úgy mint eddig is ezen ülés-termet rendelkezésünkre boesátá, a földtani czélokra való kiküldetéseket, melyeket a társulat a mult évi viszonyok között nem eszközölhetett, részben magára vállalta. Azon kedvezmény pedig, melyet a nagyméltóságú ministerium a m. kir. földtani intézet kiadványainak átengedése által a társulati tagoknak nyújt, a mult évben, midőn ezen kiadványokból két igen fontos munka megjelent, különösen becsesnek mutatkozott, sőt ha alapos reményünk teljesül, nemsokára még egy külön megbízása folytán létrejött fontos földtani munkálat ajándékozásával tetéztetik.

Ezek által inditva érzem magam, mind a földmivelés-, ipar- s kereskedelemügyi m. k. ministeriumnak, mind a magy. tud. Akademia t. igazgatóságának a magyarhoni földtani társulat hálás köszönetét nyilvánítani és indítványozom, hogy ezen köszönetnyilvánítás jegyzőkönyvileg is kifejeztessék.

Most pedig, midőn a megkezdett pályán tovább haladván az előttünk fekvő új munkaszakra készülődünk, buzdításunkra szolgáljon az a gondolat, hogy azon szoros kapcsolatnál, azon kölcsönös behatásnál

fogva, mely a geologia és az őstermelés és ipar között létezik, mindaz a mit tudományunk művelésére teszünk, hazánkknak mind szellemi, mind anyagi javára szolgálhat.

3. Inkey Béla társ első titkár adta elő jelentését.

Tisztelt közgyűlés!

A következőben mindazon adatokat állítottam össze, melyek társulatunk jelenlegi állásának és a múlt évben kifejtett tevékenységének kimutatására szolgálnak és ezeknek előterjesztésére bátorodom t. tagtársaim figyelmét rövid ideig igénybe venni.

Időhatáru a polgári év végét vettem fel, úgy hogy az adatok az 1878. év utolsó napján létező viszonyokat tüntetik fel.

A magyarhoni földtani társulat létszáma 1878. december hó 31-én a következő tagokból állott:

Pártfogó	1,	
Tiszteletbeli tag	8,	
Pártoló	„ 3,	
Alapító	„ 8,	
Levelező	„ 4,	
Rendes	„ 324 u. m.	{ anyatársulati tag 284 selmeczi főkegyeleti tag 40

Összesen 348 tag.

Az 1878. év folyamában társulatunk létszámában a következő fogyatkozás állott be:

	meghalt	5 társ. tag
	kilépett	8 „ „
az alapszabályok értelmében kitöröltetett	14	„ „
	összesen	27.

1878-ban a társulatba belépett 19 új tag,
különbség 8.

Szomoru kötelességet teljesítek, midőn tiszt. tagtársaim figyelmét azon veszteségekre irányzom, melyeket társulatunk a lefolyt évben több régi jeles tagjának elhalálozása által szenvedett. Szőnyi Pál társulatunk egyik alapítója, kinek a természettudományok és jelesen az ásvány- és földtan művelése körül szerzett érdemei sokkal ismertebbek, sem hogy különös kiemelésre szoruljanak; Choczenszky József, bánya-

igazgató, ki hazánk földtani köreivel folytonosan érintkezvén, soha sem mulasztotta el a bányászati gyakorlatban szerzett tapasztalatokat a tudomány rendelkezésére bocsátani; továbbá Buday Károly bányakapitány Nagy-Bányán, Oelberg Frigyes kohónagy Zalathnán és Volny József azelőtt vasgyárigazgató — kik mindnyájan a társulat céljainak előmozdítására a maguk körében fáradoztak — fájdalom, ma már csak nevek, melyeket kegyeletteljes emlékezetben tartani fogunk.

Az 1878. év folyamában társulatunk egy közgyűlést jan. 30-án és 8 szakülést tartott, t. i. jan. 9., febr. 6., márcz. 6., ápr. 3., máj. 8., jun. 5., nov. 6., és decz. 4.

A társulati választmány 4-szer ülésezett, u m: jan. 20-án, jan. 27., jun. 6., nov. 24.

A társulati szaküléseken a következő értekezések kerültek előadásra:

1. Bernáth J.: a magyarhoni és főleg a budapesti ásványvizekről;
2. Bernáth J.: a magyarhoni ásványvizek irodalmáról;
3. Inkey Béla: két magyarhoni Doleritről;
- 4 dr. Koch Antal: a Hegyes-Drócsa-Pietrosza hegység kristályos és tömeges kőzeteiről I.;
5. dr. Kürthy Sándor: ugyanezen tárgy folytatása (II.) t. i. a Trachytokra vonatkozó tanulmányok;
6. Maderspach Livius: A Tetőcske és Nyergeshegy rétegeinek földtani koráról;
7. Matyasovszky Jakab: a kárpáthomokkőnek egy fossil spongiájáról;
8. Matyasovszky Jakab: a Muraközben talált harmadkori emlősök maradványairól;
9. dr. Posewitz Tivadar: Igló környékének negyedkori taváról;
10. dr. Posewitz Tivadar: a dobsinai u. n. zöldkőről;
11. Primics György: Erdély és a Hegyes-Drócsa-Pietrosza Diabasporphyritjeiről és Melaphyrjairól;
12. Roth Lajos: egy új Cardiumfajról (Card. cristagalli Roth);
13. dr. Roth Samu: a Jekelfalva mellett előforduló Diabasporphyritről;
14. Schmidt Sándor: a muzsaji Wolnyről;
15. Schmidt Sándor: a Pseudobrookit kristálytani elemeiről;
16. dr. Staub Mór: a Mecsekhegység fossil flórájáról;
17. dr. Staub Mór: a fossil Plumeriafajokról;
18. Stürzenbaum J.: gömörmezei ásványokról;

19., 20., 21. dr. Szabó József: petrographiai és geologiai tanulmányok Selmecz környékéről I., II., III.;

22. dr. Szabó J.: jelentést tett az 1878-ban Párisban tartott nemzetközi congressusról és

23. dr. Szabó J.: annak megbízásából indítványt terjesztett be;

24. dr. Wartha Vincze: egy pestmegyei új jódforrásról;

25. dr. Wartha Vincze: egy a földtani felvételeknél is használható új mérőkészülekről.

Mindösze tehát 15 szerzőtől 25 előadást hallottunk; közülök 5 értekezés u. m. dr. Koch és dr. Kürthy, Maderspach L. Primics Gy. és dr. Roth S. értekezései a vidékről beküldetvén, felolvastattak; a többit maguk a szerzők adták elő.

Az értekezések s közlemények tárgyakra nézve 5 geologiai, 6 petrographiai, 5 palaeontologiai, 3 ásványtani és 6 vegyes természetiüre oszlanak.

A társulat kiadásában megjelent Földtani Közlöny VIII. évfolyama, mely szabályszerint 12 számban, illetőleg 6 kettős számú füzetben adatott ki, a felsorolt értekezésekből 14-et egész terjedelemben, a többit jegyzőkönyvi kivonatban tartalmazza, mivel az utóbbiak részben más tudományos folyóiratokban megjelentek, u. m. Matyasovszky J. közleménye „a kárpáthomokkőben talált fossil Spongiáról“ és Roth Lajosé: egy új Cardiumfajról a Természetrajzi Füzetek-ben. Ellenben több oly értekezést vettünk fel a Közlöny VIII. évfolyamába, melyek vagy korábban, vagy nem is kerültek előadásra. Ennek-folytán a Közlöny VIII. kötete a következő eredeti értekezéseket tartalmazza:

Dr. Szabó József: Petrographiai és geologiai tanulmányok Selmecz környékéről. (4 ábrával.)

Dr. Roth Samu: Az alacsony Tatra Melaphyrjainak göresövi és és lángkisérleti vizsgálata.

Dr. Posewicz Tivadar: A Diluviáltó Igló város völgyében. (1 térképpel s 2 ábrával.)

Dr. Staub Mór: Néhány szó a Mecsekhegység harmadkori tájképéről.

Dr. Koch Antal: A Hegyes-Drócsa-Pietrosza hegység kristályos és tömeges kőzeteinek, valamint Erdély néhány hasonló kőzetének is petrographiai tanulmányozása.

Dr. Roth Samu: A Jekelfalva mellett előforduló és eddig Serpentinnek tartott Diabasporphyritről.

Inkey Béla: Két magyarhoni Doleritről.

Dr. Posewitz Tivadar: Megjegyzések a dobsinai „Zöldkőről“.

Dr. Koch Antal: A zápszonyi hegy (Beregh m.) kőzetének petrographai vizsgálata.

Maderspach Livius: Adatok a Tetőcske és Nyergeshegy (Gömörm.) rétegeinek földtani korához (1 táblával.)

Schmidt Sándor: A Pseudobrookit kristálytani elemei (1 táblával.)

Dr. Roth Samu: Jegyzetek a magas Tátrából.

Dr. Kürthy Sándor: A Hegyes-Drócsa-Pietrosza hegység kristályos és tömeges kőzeteinek, valamint Erdély néhány hasonló kőzetének petrographiai tanulmányozása. Folytatás. A Trachyt család kőzetei.

Ezen cikkek német kivonatát a bécsi es. k. földtani intézet igazgatójának küldöttük, ki is azoknak a *Verhandlungen der k. k. geol. Reichsanstalt* című folyóiratban való közzétételét kihelyezésbe állítani szives volt.

Ezeken kívül a Földtani Közlöny irodalmi rovata a magyarországi földtani irodalom újabb jelenségeiről, valamint a külföldi irodalomnak hazánkra vonatkozó földtani közleményeiről megemlékezik, az új ásványfajok sorozatos nyilvántartását folytatá és végre a külföldi irodalomból általános földtani érdekekkel bíró cikkeket kivonatban vagy fordításban közölt. Összesen 14 irodalmi cikket

A Vegyesek rovatában 20 közérdekű rövid közlemény foglaltatik.

Végre a Társulati ügyek című rovatban nemcsak a Budapesten tartott közgyűlés és szaküléseknek, hanem ezenkívül a selmeczi fiókegyesület üléseinek jegyzőkönyvei is kivonatban közöltettek.

Mindezen tárgyakkal a Földt. Közlöny VIII. kötete 22 nyomtatott ivnyi terjedelemmel és két műmelléklettel bír. Ha ezen ivszám az 1877. évi közlöny terjedelméhez (28 iv) képest csökkenést látszik jelenteni, arra figyelmeztetünk, hogy a múlt évi január hó 20-án tartott választmányi ülés határozata folytán a Közlöny addigi alakja (kis 8-rét) nagy nyolczadrétiével cseréltetett fel, úgy hogy tényleges tartalma a VIII. évfolyamnak legalább is egyenlő a VII. évfolyaméval.

Társulatunk tagjainak a Földt. Közlöny 12. számán kívül még a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium kegyes adományozásából a m. kir. földtani intézet ezidén megjelent kiadványai, u. m. az V. köt. 2. füzet: dr. Herbig F.: a Székelyföld geológiája és a III. köt. 3. füz.: dr. Hofmann K.: a déli Bakony

Bazaltjai, továbbá egy a párisi világkiállítás alkalmából készített, a magyarországi ásványvizek lelhelyeit s vegyelemzéseit felsoroló füzetke küldetett. Ez utóbbi a nevezett közkiállítási országos bizottság nagylelkűségéből.

A Földtani Közlönynek 1878-ban 20 előfizetője volt és 32 tudományos társulattal és szerkesztőséggel állott csereviszonyban.

A közlöny VIII. évfolyamából a fennmaradó 70 példány a könyvkereskedés útján volt a közönség szükségletének hozzáférhetővé téve.

4. Schmidt Sándor társ. másodtitkár előterjeszté a pénztárvizsgáló bizottság jelentését, mely bizottság egyik tagjául Pethő Gyula társ. tagnak külföldre való elutazása miatt, a társulati választmány utólag Stürzenbaum József társ. tagot választá, — valamint az 1879. évi költségelőirányzatot.

B e v é t e l	Ter-	Ered-	Ter-	K i a d á s	Ter-	Ered-	Ter-
	vezet	mény	vezet		vezet	mény	vezet
	1878-ra	1878-ra	1879-re		1878-ra	1878-ra	1879-re
a) Pénztármaradvány				a) Igazgatási költségekre	750.—	718.06	730.—
1877-ről	60.—	60.38	150.53	b) Kiadványokra	1200.—	1242.75	1300.—
b) Hg. Eszterházy Mik-				c) Postabérek, expedálás	135.—	195.09	135.—
lós adománya	420.—	420.—	420.—	d) Könyvvétel	—	23.64	—
c) Alapítványi kamatok	—	15.—	—	e) Ideiglenesen a takaréktárban	—	400.—	—
d) Értékpapírok kamatai	250.—	224.50	225.—	f) Készpénz	61.—	150.53	46.53
e) A társ. tagok évdíjai	1350.—	1473.48	1350.—				
f) Oklevél-díjak	—	44.18	—				
g) Munkák eladásából	66.—	67.45	66.—				
h) Viszavétel a takaréktárból	—	400.—	—				
i) Takaréktári kamat	—	7.22	—				
j) Vegyes bevételek	—	17.86	—				
Összesen	2146.—	2730.07	2211.53	Összesen	2146.—	2730.07	2211.53

Az 1879. évi pénztárvizsgálat alkalmával talált vagyonállapot, egybevetve az 1878. évvel, a következő:

	1878. jan. 24.	1879. jan. 16.
a) Földhitelintézeti záloglevelek	3100.—	3100.—
b) A kereskedelmi bank záloglevelei	900.—	900.—
c) Alapítványi papírok	405.—	405.—
d) Készpénz	60.38	150.53
Összesen	4465.38	4555.53.

E szerint társulatunk vagyona a múlt évi pénztárvizsgálat óta 90 frt 15 krral gyarapodott.

Budapest, 1879. évi január hó 16-án.

Pfiszer Károly, s. k.

Stürzenbaum József, s. k.

A közölt számadásokhoz a következőket terjesztjük elé.

A mérleg bevételi tételei, egynek kivételével, az előirányzottakat mind felülmúlták. A bevételi tényleges többlet: 184 frt 07 kr. A kiadási tételekből a c) alatti tétel az előirányzatot 60 frt 9 kr.-ral mulja felül, a mi legnagyobb részben a társulat által tagjainak szétküldött nagyobb terjedelmű m. k. földtani intézeti Évkönyvek portoköltségeitől származik. A tulkiadás tehát 94 frt 54 kr. Egybevetve a kettőt, kitünik, hogy a mérleg eredménye 89 frt 53 kr. javulást mutat.

A kiadványokra 1878-ik évre előirányzott 1200 frt oly módon oszlott szét, hogy abból 400 frt irói díjazásokra volt fordítandó. Tényleg a nyomtatási költségekre 873 frt 10 kr., az irói díjakra pedig 369 frt 65 kr. lett fordítva.

Az 1879. évre a b) tétel alatt kiadványokra előirányzott 1300 frt oly módon oszlik szét, hogy a nyomtatási költségekre 900 frt, az 1878. évi iróidíjak fizetésére pedig 400 frt esik.

A társulat vagyoni állapotának kimutatásához csatoljuk, hogy készpénzben a következő alapítványok lettek befizetve:

	frt
1850. Andrassy György gróf	105
1851. Podmaniczky János báró	105
1856. Sina Simon báró	525
1858. Ittebei Kiss Miklós	105
1872. A pesti kőszénbánya- és téglagyár-társulat	300
1872. A salgó-tarjáni kőszénbánya-társulat	100
1873. Az I. Dunagőzhajózási társulat	200
1873. Kállay Benjamin	100
1876. Rónay Jácint püspök	100
1876. A fiumei m. k. tengerészhatóság	100
1877. Erdődy Sándor gróf	100

özesen 1840 frt.

5. A közgyűlés a felolvasott mindhárom jelentést tudomásul veszi, illetőleg elfogadja.

6. Schmidt Sándor társ. II. titkár a közgyűlésnek előterjeszti a múlt évi közgyűlés határozatainak végrehajtására vonatkozólag, hogy a) Zsigmondy Vilmos vál. tag ur indítványának megfelelően az alapítványok az idén külön kimutatva lettek (l. főnebb), b) Halaváts Gyula tagtárs ur indítványára dr. Herbach Ferenczhez fölszólítás küldetett, ezideig azonban eredmény nélkül.

7. A közgyűlés az előterjesztéseket tudomásul véve elhatározta,

hogy dr. Herlich újból felszólítandó, hogy a társulat költségén gyűjtött példányokat a m. k. földtani intézetnek küldje be.

8. dr. Szabó József társ. alelnök az évenként tartatni szokott vándorgyűlések tárgyában indítványozza, hogy a magyar orvosok és természetvizsgálók idei nagygyűlése alkalmával Budapesten a társulat egy kiküldendő bizottság által a nevezett nagygyűléssel érintkezésbe lépve, egy földtani kirándulás rendeztetnék valamely közeli érdekes területre.

9. Zsigmondy Vilmos vál. tag erre vonatkozólag az indítványt pártolólág a társ. választmányához kéri áttétetni, mit is a közgyűlés elfogad.

10. A f. é. számadások megvizsgálására a közgyűlés elnök indítványára Pfiszter Károly és Stürzenbaum József társ. tagokat kéri föl.

11. A társ. I. titkár bejelenti a következő új tagokat: Probstner Arthur orsz. gyűl. képvis., aj. Zsigmondy Vilmos, Hermann Gusztáv bányagazgató, aj. Maderspach Livius és Veszely Ágoston bányamérnök, aj. dr. Szabó József.

12. dr. Szabó József bemutatta É.-Amerika nyugoti területeinek két nagyszerű geológiai atlaszát: egyik a 40-ik parallela, másik a Colorado és a szomszéd területek szomszédos részének geológiai viszonyait mutatja be a tudományos világnak oly nagyszerűen kiállítva, a mint azt csak az oly gazdagon felszerelt intézetektől, még ezektől is csak akkor várhatni el, ha értelmes szakember mint ügyes vezető áll a vállalat élén. A 40-ik parallela magában foglalja Nevada, Utah, Wyoming és Colorado részeit. Clarence King geológ az igazgató. 10 évi működés gyümölcse ezen rendszeres munka. Kiadva lett 1876-ban. Ehhez csatlakozva délről készült Hayden geológ vezetése alatt a Colorado atlasza 1872-től kezdve 1876-ig; kiadva lett 1877-ben. Ez utóbbinak szerkezetéről szólván előadó megemlítette, hogy évenként 100,000 dollár áll rendelkezésre és hogy például 1874-ben 7 szakaszban dolgoztak. 4 geológiai és topographiai folyó felvételekkel, egy külön geológiai és topographiai felülvizsgálattal, egy triangulativval, egyben volt a photograp és naturalista s mindezekon kívül volt még egy „quartermaster division“, melynek feladata volt az egyes szakaszokat élelmi s egyéb szükséges dolgokkal ellátni a felvétel alkalmával. A szakaszok mindegyike ismét külön kis expeditió volt, némelyik 11 emberből is állott.

A tudományos eredményeket illetőleg megemlítette, hogy az őskori képletekből a Kőszén és Silur erősen vannak kiképződve, fölfelé menve jön a Trias és Jura gyengén, de aztán a Kréta erősen kifejlődve. A

Kréta és Harmadkor közt egy új képletesoportot indítványoznak Hayden-ék közbeszurni, mit „post-cretaceous“-nek, vagy helyi néven „Laramire“ csoportnak mondanak. A Harmadkoriak leginkább édesvízi képződmények; de a mi legnevezetesebb, ezen fölünk anyira távoleső vidéken a Harmadkori eruptív kőzetek, Trachyt, Rhyolit, Bazalt sőt még Leucit-kőzet is van.

A két atlasz előadónak személyesen lett megküldve, prof. Hayden részéről levél kíséretében, melyben felkéri, hogy tanulmányozza át és mondjon véleményt róla.

Szakülés 1878. évi január hó 8-án.

(Jegyzőkönyvi kivonat.)

1. A múlt ülés jegyzőkönyve felolvastatván, Zsigmondy Vilmos felszólal és megjegyzéseit terjeszti elő Bernáth J. előadásához, a melyet a múlt szakülésen tartott. (L. jelen szám irodalmi rovatában.)

2. Roth Lajos értekezett a Sopronmegyében fekvő rákos-rusztli hegyvonulat geologiai szerkezetéről és bemutatta az e vidékről készített földtani térképét. (L. jövőre.)

3. Dr. Staub Móríciz bemutat egy fossil termést, mely sókoczkába zárva sötömszben Erdélyben találtatott. Ezen termés a *Carya Costata* nevű fossil növényhez tartozik, mely a Harmadkori rétegekben eddig csak a Rajna mellett, Csehországban, Krajnában és a wieliczka-i sötömszben találtatott. Dr. Staub ez alkalommal előadja az ezen növényre vonatkozó irodalmat 1820 óta. Ezen lelet az által válik különösen fontossá, minthogy az erdélyi sóbányákban eddig tudományos vizsgálat alá nem került fatöredékeken kívül semmi növényi maradványt nem találtak, mely amazok földtani korának megállapítására alkalmul szolgált volna. Ezen termés ennek folytán megerősíti Reuss tanárnak a fossil állati maradványok alapján kimondott állítását, hogy az erdélyi sötömszök keletkezésükre nézve egykoruak a gácsországiakkal és a Neogénformatio Mediterrán emeletéhez tartoznak.

4. Stürzenbaum József betejeszté Maderspach Liviusnak újabb rövid geologiai közleményét és a beküldött kőzetpéldányokat bemutatta. (Lásd a jelen számban.)

5. Schmidt Sándor bemutatott egy gyönyörű Senarmonit diszpéldányt, melyhez a m. nemz. muzeum ásványtári osztálya Semsey Andor ur nagylelkű adományából jutott. Nevezett példány Sansa tájáról, Constantine-ban (Algír) való és úgy az egyes kristályok nagysága, valamint azoknak hibátlan kifejlődése és a szép csoportosulásnál fogva unikumnak mondható.

6. A társulati I. titkár bejelenti a következő társulati új rendes tagokat: Kremnitzky Ottó, aj. Kremnitzky F. Jakab, Puskás József aj. Winkler Benő és Stern Hugó, aj. Schafarzik Ferencz.

Szakülés 1878. évi február hó 5-én.

(Jegyzőkönyvi kivonat.)

1. Stürzenbaum József értekezett a pelsőcz-ardói ezinkérez fekhelyek geologiai viszonyairól és a dernői (Tornam.) Kössen-i rétegekről. (L. jövőre.)

2. Schafarzik Ferencz előadta „Diabas Dobojról, Boszniában” című értekezését. Értekezéskor a bevezetésben röviden írja le útját, melyet Budapestről Dobojszigetig tett.

Boszniában értekező csak egyes pontok geologiai minőségéről szerezhettek biztos adatokat. Ilyenek a Löss előjövetele a samaci síkságon egészen a gradačaci hegyekig, továbbá serpentinizált Gabbro előjövése a dubroviczai völgyben Gradačac és Gračanica között.

A doboji Diabas, a doboji várhegy ezen fekete igen aprószemű kőzetének lényeges elegyrészei a Földpát, mely Andesin-Oligoklas, az Augit, a Magnetit és Titanvas. A Földpát léczalaku egyénei nemesnek kellőleg kifejlődve, körvonala durványosak, az Augitói nagyobbbrészt szintén; csak itt-ott találni jól kifejlődött jegeceket.

Krystalloctektonikai tekintetben érdekes az Augit hiányos kiképződése, mely abban áll, hogy a hoszukás kristályok középvonalának irányában hézagok lépnek fel, melyek a terminal piramislapok pozitív és negatív alakját tüntetik fel. Más érdekes esetet nyújtanak a félköralakulag görbült Augitkristályok, melyek úgy mint az előbbieket elég gyakoriak. Nevezetes továbbá azon viszony, mely itt-ott az Augit és Földpát közt mutatkozik, a menyiben előbbi merőlegesen helyezkedik el egy-egy nagyobb Földpátlécz két oldalára. A Magnetit arról nevezetes, hogy kristálykái sokszorosan és keresztbe öszenőttek. Mindezeket színezett rajzokban mutatta be értekező.

Az üvegbázisból csak egyes foszlányok maradtak fenn. A másodlagos képződésű ásványok közül említve volt egy zöld chloritos elegyrész, mely mindig az Augitból képződik, továbbá a Kaolin, a Calcit és a Pyrit.

3. Dr. Staub Móríc értekezett egy új fosszil buzér-féle növényről, melyet a dr. Hofmann részéről Knizsánya környékén gyűjtött Trachittuffa növénymaradványai között talált. Herr O. Zürichben figyelmeztette az előadót arra, hogy ez azon fossziliák egyike, melyeket egyelőre Rubiacites név alatt szoktak az élő Rubiaceae-fajokkal öszenőtetésbe hozni. Az előadó részletesen szól ezen növénymaradványról, melyet leírva Rubiacites Hofmannii-nak nevezett el és megbeszéli egyszersmind az eddig ismeretessé lett fosszil buzér-féle növényeket.

Bemutat ezután hükkfaleveleket, melyek Tolnamegyében Váralja közelében egy szénsavas mészből bővelkedő forrás által mészkéreggel lettek bevonva.

4. A társ. I. titkár bejelenti társulati új tagul Esztrénga István urat, aj. Budai József.